

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทักษะคติ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข่าวสาร ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครกับความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครกับทักษะคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ทั้งนี้ ผู้วิจัย ได้มีการตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ความรู้ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
2. พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540
3. ความรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับทักษะคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540
4. ทักษะคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป จำนวน 423 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental Sampling) จากนั้นได้นำข้อมูลเหล่านั้นไปทำการวิเคราะห์และประมวลผล ส่วนในการวิเคราะห์ข้อมูลนั้น สถิติที่ใช้คือ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) เพื่อใช้อธิบายข้อมูลส่วนตัว และวัดค่าความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนการทดสอบสมมติฐานนั้นใช้ t-test F-test และค่าความสัมพันธ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) ในการวิเคราะห์ โดยผ่านการประมวลผลจากการใช้โปรแกรม SPSS

สรุปผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา

ส่วนที่ 1 ข้อมูลด้านประชากร

จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 423 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าชาย ได้แก่ เพศชาย 185 คน เพศหญิง 238 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี การศึกษาระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน มีรายได้อยู่ในระดับปานกลาง คือ ระหว่าง 10,001 - 20,000 บาทต่อเดือน

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมเปิดรับข่าวสารทั่วไป

จากการศึกษาพบว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 อยู่ในเกณฑ์การเปิดรับน้อย เมื่อพิจารณาแต่ละสื่อแล้วพบว่า กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์มากที่สุด รองลงมาเป็นสื่อโทรทัศน์และสื่อวิทยุ ตามลำดับ

การเปิดรับสื่อวิทยุ - กลุ่มตัวอย่างติดตามฟังรายการข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยมากที่สุด รองลงมาคือ การถ่ายทอดรายการประชุมรัฐสภา การถ่ายทอดการแถลงนโยบายของรัฐบาล พรรคการเมือง รายการ "วิทยุรัฐสภา" และรายการบันทึกรัฐธรรมนูญจากสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย ตามลำดับ

การเปิดรับสื่อสิ่งพิมพ์-กลุ่มตัวอย่างอ่านข่าวการเมือง และข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากหนังสือพิมพ์ฉบับต่าง ๆ มากที่สุด รองลงมา คือ นิตยสารรายสัปดาห์ หรือรายปักษ์ ที่วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญของบ้านเมือง หนังสือเกี่ยวกับเหตุการณ์บ้านเมืองในรัฐธรรมนูญ 2540 แผ่นป้ายโปสเตอร์ ใบปลิว แผ่นพับ และสติ๊กเกอร์เกี่ยวกับการรณรงค์เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ตามลำดับ

การเปิดรับสื่อโทรทัศน์-กลุ่มตัวอย่างติดตามชมรายการข่าวสารทางสถานีโทรทัศน์ทุกช่องมากที่สุด รองลงมาคือ รายการถ่ายทอดสดการประชุมรัฐสภา ส่วนรายการที่กลุ่มตัวอย่างติดตามชมน้อยที่สุด คือ รายการเปิดเล่มรัฐธรรมนูญ ทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 11

นอกจากนี้ยังพบอีกว่า พฤติกรรมเปิดรับการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อโทรทัศน์เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 สำหรับพฤติกรรมการเปิดรับสื่อวิทยุ เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครพบว่าไม่แตกต่างกัน

ส่วนที่ 3 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 อยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 48.0 ประชาชนส่วนใหญ่ ทราบว่ารัฐธรรมนูญคืออะไร มากที่สุด รองลงมา คือ ประชาชนทราบว่าในรัฐธรรมนูญ 2540 ได้เพิ่มบทบัญญัติในเรื่องสิทธิแก่บุคคลใดบ้าง และประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ที่น้อยที่สุด คือ ไม่ทราบว่าข้อแตกต่างระหว่างรัฐธรรมนูญฉบับเก่า กับรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ 2540 แตกต่างกันอย่างไร

ส่วนที่ 4 ทศนคติเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีทศนคติเชิงบวกต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 คิดเป็นร้อยละ 4.16

ส่วนที่ 5 การมีส่วนร่วมส่งเสริมทางการเมืองของกลุ่มตัวอย่าง

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มีส่วนร่วมส่งเสริมทางการเมืองต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 ในระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.32

ประชาชนมีส่วนร่วมปานกลางในกิจกรรมพูดคุย ถกเถียง ประเด็นทางการเมืองภายในครอบครัว ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับน้อย คือ การเข้าร่วมฟังการปราศรัย สัมมนา การอภิปรายทางการเมือง รวมทั้งการสอดส่องดูแลการซื้อสิทธิขายเสียง ในช่วยรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้ง

ส่วนใหญ่ประชาชนจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก คือ การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือ ประธาน กรรมการ หัวหน้าห้องเรียน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานในการศึกษาไว้ 4 สมมติฐาน และทำการทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติ t-test และ F-test วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง และใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ ผลการทดสอบสมมติฐานจะมีความสอดคล้องกันและแตกต่างกัน ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 : ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ความรู้ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน

จากผลการวิจัยพบว่า :

1. เพศ ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครทั้งเพศชายและเพศหญิงมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อมวลชน แตกต่างกัน โดยเพศชายจะเปิดรับข่าวมากกว่าเพศหญิง พบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์และสื่อโทรทัศน์มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนสื่อวิทยุไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

- ในด้านความแตกต่างของความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ที่จำแนกตามเพศ พบว่าประชากรในเขตกรุงเทพมหานครทั้งเพศชายและเพศหญิงมีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านความแตกต่างของทัศนคติต่อการปกครองระบบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 ที่จำแนกตามเพศ พบว่าประชากรในเขตกรุงเทพมหานครทั้งเพศชายและเพศหญิงมีทัศนคติต่อการปกครองระบบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านความแตกต่างของการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่จำแนกตามเพศ พบว่าประชากรในเขตกรุงเทพมหานครทั้งเพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยเพศชายจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

2. อายุ ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่มีกลุ่มอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วไม่พบคู่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อหนังสือพิมพ์ของประชาชนกลุ่มอายุต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วพบว่า กลุ่มอายุ 31-35 ปี มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์มากกว่าผู้ที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ส่วนคู่กลุ่มอายุอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อโทรทัศน์ของประชาชนกลุ่มอายุต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วพบว่า กลุ่มอายุ 26-30 ปี และกลุ่มอายุ 31-35 ปี มีการเปิดรับ

ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากกว่าผู้ที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ส่วนในกลุ่มอายุอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ของประชากรกลุ่มอายุต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วพบว่า กลุ่มอายุ 26-30 ปี , 31-35 ปี และ 36-40 ปี มีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 มากกว่าผู้ที่อายุต่ำกว่า 20 ปี ส่วนในกลุ่มอายุอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 ของประชากรกลุ่มอายุต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรกลุ่มอายุต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วพบว่า กลุ่มอายุ 31-35 ปี และ 36-40 ปี มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี ส่วนรายคู่กลุ่มอายุอื่นไม่พบแตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

3. ระดับการศึกษา ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อหนังสือพิมพ์ของประชาชนกลุ่มที่มีระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วพบว่า กลุ่มที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษา ป.1-ป.6 ส่วนรายคู่กลุ่มการศึกษาอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- สำหรับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ของประชาชนกลุ่มการศึกษาต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ของประชากรกลุ่มการศึกษาต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วพบว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาโท มีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 มากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาดำกว่า ม.3 ส่วนรายคู่กลุ่มระดับการศึกษาอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 ของประชากรกลุ่มการศึกษาต่างกัน พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรกลุ่มการศึกษาต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วพบว่า กลุ่มที่มีระดับการศึกษาปริญญาโท และระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาโท มีส่วนรวมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีระดับการศึกษาดำกว่า ม.3 ส่วนรายคู่กลุ่มอายุอื่นไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

4. อาชีพ ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อหนังสือพิมพ์ของประชาชนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วไม่พบคู่กลุ่มที่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อโทรทัศน์ของประชาชนกลุ่มอาชีพต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ของประชากรกลุ่มอาชีพต่างๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วไม่พบคู่กลุ่มที่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 ของประชากรกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วไม่พบคู่กลุ่มที่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรกลุ่มอาชีพต่าง ๆ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วไม่พบคู่ที่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

5. รายได้ ประชากรในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้ต่าง ๆ กัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วไม่พบคู่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- สำหรับการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อหนังสือพิมพ์ของประชาชนกลุ่มที่มีรายได้ต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- สำหรับการเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ของกลุ่มที่มีรายได้ต่าง ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ของประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่าง ๆ พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วพบว่า กลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท 20,001-30,000 บาท และ 30,001-40,000 บาท มีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 มากกว่า กลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ส่วนรายคู่กลุ่มที่มีรายได้อื่น ไม่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 ของประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่าง ๆ กัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้ว พบว่ากลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001 - 20,000 บาท จะมีทัศนคติต่อการปกครอง มากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ส่วนรายคู่ที่มีรายได้อื่น ไม่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

- ในด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่าง ๆ กัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเมื่อทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe แล้วพบว่า กลุ่มที่มีรายได้ตั้งแต่ 10,001-20,000 บาท, 20,001-30,000 บาท, 30,001-40,000 บาท และกลุ่มที่มีรายได้ 50,000 ขึ้นไป มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่ากลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท ส่วนรายคู่กลุ่มที่มีรายได้อื่นไม่แตกต่างกัน (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1)

สมมติฐานที่ 2 : พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของประชากรในเขตกรุงเทพมหานครมี

ความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากผลการวิจัยพบว่า การเปิดรับข่าวสารตามประเภทของสื่อ พบว่า การเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเมือง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ 2) แต่ในขณะที่การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ทางการเมืองของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร ตามค่านัยสำคัญทางสถิติ (ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ 2)

สมมติฐานที่ 3 : ความรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากผลการวิจัยพบว่า

ความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 มีความสัมพันธ์กับทัศนคติทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3)

สมมติฐานที่ 4 : ทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร มีความสัมพันธ์กับการมี

ส่วนร่วมทางการเมือง จากผลการวิจัยพบว่า

ทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 (ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4)

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 : ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ความรู้ ทศน. กติ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน จากการวิจัยพบว่า

ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ จะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 แตกต่างกัน

1.1 ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีพฤติกรรมการรับข่าวสารเรื่องรัฐธรรมนูญ 2540 ต่างกัน โดยเพศชาย มีการเปิดรับข่าวสารมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย จากสื่อหนังสือพิมพ์และโทรทัศน์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี "ลักษณะประชากรของผู้รับสาร (Demographic Characteristics of Audience)" ของ Schramm and Roberts ที่ว่า ผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความถนัด คำนิยม และ ทศนคติ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน

จะเป็นได้ว่า คำนิยม และสังคมกำหนดให้เพศชาย จะเป็นเพศที่ให้ความสนใจในเรื่องการเมืองมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า เพศชายมีโอกาสในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมากกว่าเพศหญิง เนื่องจากเมื่อกลับจากการทำงานข้างนอกแล้ว ภารกิจในบ้านส่วนใหญ่เพศหญิงเป็นผู้ดูแล ทำให้เพศชายมีเวลารว่าง หรือ มีโอกาสในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนสูงมาก นอกจากนี้ ประเด็นเรื่องทางการเมือง เป็นประเด็นที่นิยมคุยกันในกลุ่มเพศชาย ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ทั้งเพศชายและหญิง มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ไม่แตกต่างกัน จากสื่อวิทยุ ทั้งนี้เพราะคุณสมบัติเฉพาะตัวของสื่อวิทยุ ที่มีรูปแบบการสื่อสารเฉพาะเสียง ทำให้ไม่เป็นที่นิยมในกลุ่มผู้รับสาร ที่มีความต้องการ สื่อสารทั้งภาพและเสียง ซึ่งจะก่อให้เกิดความน่าสนใจ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด กับเรื่องที่ต้องการจะรับรู้

1.2 ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อมวลชนประเภทวิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ แตกต่างกัน พบว่า กลุ่มประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุ 26-35 ปี มีการเปิดรับข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์มากกว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนา ภัทรธนาภานต์ ที่ว่า คนอายุมากมักใช้สื่อมวลชน เพื่อแสวงหาข่าวสารหนัก ๆ มากกว่าเพื่อความบันเทิง เช่น อ่านจดหมายถึงบรรณาธิการข่าวการบ้านการเมือง ในขณะที่คนที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี ไม่ค่อยจะอ่าน (River และคณะ อ้างใน ประมะ สตะเวทิน : 114) และงานวิจัยของสุภาพวงศ์ ระรวยทรง เรื่องพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารความรู้ และทัศนคติ ต่อการเสนอข่าวต่างประเทศทางสื่อมวลชนของประชาชนในกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารต่างประเทศทางวิทยุและงานวิจัยของ วราณี ดิสุวรรณกุล เรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากการเลือกตั้งในวันที่ 17 พฤศจิกายน 2539 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับข่าวสารการเลือกตั้ง ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ 1

1.3 ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่าง ๆ กัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 แตกต่างกัน จากสื่อหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ ทั้งนี้จะเห็นได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาระดับต่าง ๆ กัน หลายระดับตั้งแต่ ป.1 - สูงกว่าปริญญาโท ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความแตกต่างของบุคคลของ เดอเฟลอร์ (DeFleur) กล่าวว่า ปัจจัยเกี่ยวกับด้านบุคคล ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญมากทางการสื่อสาร การตัดสินใจเลือกรับข่าวสารอาจมีสาเหตุมาจากการที่บุคคลนั้นมีสิ่งสะสมอยู่ในตัวของบุคคลมาตั้งแต่เกิด (Predisposition) แตกต่างกัน ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อวิทยุ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษา จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ อันเนื่องมาจากการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างจะสนใจรายการประเภทเพลงทางสื่อวิทยุมาก ทำให้การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 น้อย

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดร.เสรี วงษ์มณฑา (1978:2521) ได้สำรวจความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และเชียงใหม่ จำนวน 640 คน ในปี 2520 พบว่า นักศึกษาในปัจจุบันให้ความสนใจต่อการเมืองมากกว่าในสมัยก่อน แหล่งข่าวสารทางการเมืองที่สำคัญได้แก่หนังสือพิมพ์ และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ส่วนสื่อวิทยุให้บริการด้านความบันเทิงมากกว่า และงานวิจัยของต้องฤดี ปุณณกันต์ เรื่อง การเปิดรับสื่อการสื่อสารกับการพัฒนาความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของประชาชนตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภอนครหลวง อำเภอพระนครศรีอยุธยา พบว่า ปริมาณการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน โดยรวมแล้วมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน ทั้งนี้เมื่อพิจารณาแยกตามประเภทของสื่อแล้วพบว่าปริมาณการเปิดรับการสื่อสารจากสื่อวิทยุโทรทัศน์ และหนังสือคู่มือประชาธิปไตยสำหรับประชาชนมีความสัมพันธ์กับความรู้ แต่ปริมาณการเปิดรับการสื่อสารจากสื่อวิทยุกระจายเสียง ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้ของกลุ่มตัวอย่างตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน

1.4 ประชาชนที่มีอาชีพต่าง ๆ กัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 แตกต่างกันจากสื่อหนังสือพิมพ์ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี "ลักษณะประชากรของผู้รับสาร (Demographic Characteristics of Audience)" ของ Schramm and Roberts ที่ว่าคนที่มีความแตกต่างกันย่อมมองโลก, มีแนวคิด, มีอุดมการณ์, มีค่านิยมต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป คนที่รับราชการมักจะคำนึงถึงเรื่องยศถาบรรดาศักดิ์, ศักดิ์ศรี, และเกียรติภูมิของความเป็นข้าราชการ ในขณะที่คนทำงานธุรกิจเอกชน อาจคำนึงถึงรายได้ และการมีศักดิ์ศรีของตนด้วยเงินทองที่สามารถจะซื้อหาหรือจับจ่ายใช้สอย สิ่งที่ต้องการเพื่อรักษาสถานภาพในสังคมของคน ซึ่งผลการวิจัยเป็นตามสมมติฐานข้อที่ 1

การเปิดรับข่าวสารรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อวิทยุและโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ จึงไม่เป็นตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสื่อวิทยุและสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่ได้รับความนิยมกันอย่างแพร่หลายจากผู้รับสารอยู่แล้วในปัจจุบัน ทำให้ไม่เกิดความแตกต่างในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อทั้ง 2 ประเภท

1.5 ประชาชนที่มีรายได้ต่าง ๆ กัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 แตกต่างกันจากสื่อวิทยุ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี "ลักษณะประชากรของผู้รับสาร (Demographic Characteristics of Audience)" ของ Schramm and Roberts ที่ว่า รายได้ก็มีบทบาทสำคัญต่อผู้รับสารด้วย รายได้ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคน ตลอดจนกำหนดความคิดของคนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และพฤติกรรมต่าง ๆ การแนะนำให้คนที่มียาได้มาก ๆ ซื้อเครื่องซักผ้าหรือรถยนต์คันใหม่ นอกจากนี้คนที่มีฐานะดีหรือมียาได้สูง ยังมักจะใช้สื่อมวลชนมากด้วย และการใช้สื่อมวลชนก็มักจะใช้เพื่อแสวงหาเรื่องราวข่าวสารที่หนัก ๆ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิชัย ไหวหารดี ที่ศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองในระหว่างกาหาเสียงเลือกตั้งศึกษาเฉพาะกรณี การเลือกตั้งซ่อมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร และพบว่า ประชาชนรับข่าวสารทางการเมือง ผ่านช่องทางสื่อสารมวลชนประเภทวิทยุมากกว่าสื่อมวลชนประเภทอื่น ๆ เพราะสื่อวิทยุเป็นสื่อที่ประชาชนมีไว้เป็นเจ้าของและมีความถี่ในการเปิดรับมากกว่าสื่ออื่น ทั้งนี้เพราะปัจจัยทางราคา ความสะดวกในการใช้และการเปิดรับซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ รายได้ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จากสื่อหนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ ทั้งนี้เพราะสื่อทั้ง 2 ชนิด เป็นสื่อที่ต้องใช้เวลาในการเปิดรับข่าวสารซึ่งขาดความสะดวกในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ

1.6 จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ จะมีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ "ลักษณะประชากรของผู้รับสาร (Demographic Characteristics of Audience)" ของ Schramm and Roberts ที่ว่า อายุ ของผู้รับสารเป็นลักษณะหนึ่ง ที่เราสามารถใช้ในการวิเคราะห์ผู้รับสาร อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม

การศึกษา หรือความรู้ (Knowledge) เป็นลักษณะอีกประการหนึ่ง ที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้น คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึกรู้คิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันออกไป

อาชีพ คนที่มีอาชีพต่างกัน ย่อมมองโลก มีแนวคิด มีอุดมการณ์ มีค่านิยมต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป

รายได้ ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคน ตลอดจนกำหนดความคิดของคนเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ และพฤติกรรมต่าง ๆ พบว่าลักษณะประชากรที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 จึงแสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกันจะมีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 แตกต่างกันด้วย ซึ่งจะขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของแต่ละกลุ่มว่าจะมีปัจจัยที่เอื้อต่อการมีความรู้มากน้อยเพียงใด ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แต่ก็มีบางส่วนที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ลักษณะประชากรด้านเพศ เพศชายและหญิง มีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ไม่แตกต่างกัน เนื่องจาก ในสภาวะปัจจุบันถือว่าเป็นยุคโลกแห่งข้อมูล ข่าวสาร ไร้พรมแดน ทำให้เกิดความเสมอภาคเพิ่มขึ้นในทุก ๆ ด้าน ฉะนั้นไม่ว่าเพศชายหรือหญิง จึงมีโอกาสนในการเรียนรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 อย่างทัดเทียมกัน จึงทำให้ไม่พบความแตกต่างกัน ในเรื่องความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540

1.7 จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ จะมีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดเรื่อง "การเปิดรับข่าวสาร" (Media Exposure) ที่ว่า ข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการตัดสินใจในกิจกรรมต่างๆ ของมนุษย์ความต้องการข่าวสารจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อบุคคลนั้นต้องการข้อมูลในการตัดสินใจ หรือไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง บุคคลจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านเข้ามาสู่ตนทั้งหมด แต่จะเลือกรับเพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตน แรงผลักดันที่ทำให้บุคคลหนึ่ง ๆ ได้มีการเลือกรับสื่อที่นั้นเกิดจากคุณสมบัติพื้นฐานของผู้รับสารในด้านต่าง ๆ ได้แก่ องค์กรประกอบทางด้านจิตใจ และองค์กรประกอบทางด้านสังคม สภาพแวดล้อม เช่น ครอบครัว วัฒนธรรม ประเพณี ลักษณะประชากร ตลอดจนสถานภาพทางสังคม พบว่า ลักษณะ

ประชากรที่แตกต่างกัน มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 แสดงให้เห็นว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกันในด้านอายุ อาชีพ รายได้ จะมีทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 แตกต่างกัน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับแต่ละกลุ่มของอายุ อาชีพ รายได้ ว่าจะมีความคิดเห็น และทัศนคติในเชิงบวกมากหรือน้อยอย่างไรต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 จากประสบการณ์ในช่วงอายุที่ผ่านมา คุณลักษณะต่าง ๆ ของแต่ละสาขาอาชีพ และรายได้ ที่จะสร้างกรอบของการอ้างอิง (Frame of reference) จากประสบการณ์ที่ผ่านมาของแต่ละบุคคล ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์แต่ละบุคคลจะเลือกรับข่าวสารบางอย่างที่มีความใกล้เคียงกับประสบการณ์ที่ผ่านมาของตน เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลยืนยันในการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 แต่ก็มีบางส่วน ที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ลักษณะประชากรด้านเพศ และระดับการศึกษา จะมีทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540 ไม่แตกต่างกัน เนื่องจากวิวัฒนาการด้านการสื่อสาร ที่ทำให้เกิดการแพร่กระจายข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ส่งผลให้กระบวนการสื่อสารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้เกิดมีการพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลต่อความรู้ ทัศนคติ ของแต่ละบุคคล ทำให้ความแตกต่างในด้านเพศ และระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน เพราะสังคมเปิดโอกาสมากขึ้น ส่งผลทำให้เกิดความเสมอภาค และค่านิยมของสังคมเปลี่ยนไป โดยนับถือในความเป็นมนุษย์ของแต่ละบุคคลมากขึ้น นั้นหมายถึงว่า ไม่ว่าบุคคลนั้นจะเป็นเพศใด หรือมีระดับการศึกษาเพียงใด ก็ไม่มีผลต่อทัศนคติในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ภายใต้รัฐธรรมนูญ 2540.8 จากผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ จะมีส่วนร่วมทางการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดเรื่อง "ลักษณะประชากรของผู้รับสาร (Demographic Characteristics of Audience)" ของ Schramm and Roberts ที่ว่า อายุ ของผู้รับสารเป็นลักษณะหนึ่งที่เราสามารถใช้ในการวิเคราะห์ผู้รับสาร อายุเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้คนมีความแตกต่างกันในเรื่องความคิดและพฤติกรรม

เพศ การวิจัยทางจิตวิทยาหลายชิ้นได้แสดงให้เห็นว่าผู้หญิงกับผู้ชายมีความแตกต่างกันอย่างมากในเรื่องความคิด ค่านิยม ทักษะคิด ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมและสังคมกำหนดบทบาทและกิจกรรมของคนสองเพศไว้ต่างกัน การศึกษา หรือความรู้ (Knowledge) เป็นลักษณะอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อผู้รับสาร ดังนั้น คนที่ได้รับการศึกษาในระดับที่ต่างกัน ในยุคสมัยที่ต่างกัน ในระบบการศึกษาที่ต่างกัน ในสาขาวิชาที่ต่างกัน จึงย่อมมีความรู้สึกรู้จักคิด อุดมการณ์ และความต้องการที่แตกต่างกันออกไป

อาชีพ คนที่มีอาชีพต่างกัน ย่อมมองโลก มีแนวคิด มีอุดมการณ์ มีค่านิยมต่อสิ่งต่าง ๆ แตกต่างกันไป

รายได้ ของคนย่อมเป็นเครื่องกำหนดความต้องการของคน ตลอดจนกำหนดความคิดของคนเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ และพฤติกรรมต่างๆ พบว่าลักษณะประชากรที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน แสดงว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีลักษณะประชากรที่แตกต่างกัน ในด้านอายุ เพศ การศึกษา อาชีพ และรายได้ จะมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน ซึ่งจะขึ้นอยู่กับ การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง จนก่อให้เกิดความรู้ เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านทัศนคติ จนกระทั่งมีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน จะมีมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ และทัศนคติต่อบุคคลนั้น ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานที่ 2 : พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540

จากผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชนมีเพียงสื่อหนังสือพิมพ์เท่านั้น ที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกและเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ นอกจากนี้ การเปิดรับข่าวสารจากสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ ไม่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องรัฐธรรมนูญ 2540

สำหรับการเปิดรับสื่อหนังสือพิมพ์ที่มีความสัมพันธ์กับความรู้เรื่องรัฐธรรมนูญ 2540 เนื่องจากสื่อหนังสือพิมพ์เป็นสื่อที่สามารถนำเสนอข้อมูลข่าวสารได้ปริมาณมากและเจาะลึกรอบด้าน จนทำให้เกิดความสนใจจากผู้รับสื่อ ยิ่งบุคคลจะได้รับข้อมูลข่าวสารจากการสื่อสารผ่านสื่อต่าง ๆ มากเพียงใด จะยิ่งเป็นการก่อตัวของความรู้ความเข้าใจทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยความสำนึกของตนเอง จำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานความรู้ความเข้าใจทางการเมือง

นอกจากนั้น จากการรายงานการศึกษาสภาพสังคม และวัฒนธรรมในจังหวัดร้อยเอ็ดของแมคโคล (McDole) เมื่อปี 2511 ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับของใหม่ พบว่า "สิ่งพิมพ์เป็นสื่อหนึ่งที่ช่วยเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับของใหม่ และทำให้การเผยแพร่นวัตกรรมเป็นไปอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีการค้นพบของ McNelly และ Fonseca กล่าวคือ เขาพบว่า การใช้การสื่อสารที่เป็นสิ่งพิมพ์ก่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ข่าวสารการเมืองได้ดีกว่าวิทยุ และโทรทัศน์ ที่ประชาชนถือว่าเป็นสื่อที่ไร้อำนาจให้ความบันเทิง ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นทางการเมืองของนักศึกษาไทยจากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า การที่นักศึกษาเปิดรับข่าวสารทางการเมืองตามหนังสือพิมพ์ วารสาร วิทยุ และโทรทัศน์ นั้น มีความสัมพันธ์กับการรับรู้ถึงความสำคัญทางการเมืองประมาณ ร้อยละ 85 ของนักศึกษา ที่ให้ความสนใจและรับฟังข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองอย่างมาก และแหล่งข่าวสารทางการเมืองที่สำคัญได้แก่ หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ส่วนประเภทวิทยุและโทรทัศน์นั้น ให้บริการด้านความบันเทิงมากกว่า

สมมติฐานที่ 3 : ความรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540

ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกและเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ ซึ่งแนวความคิดที่สามารถอธิบายถึงผลการทดสอบสมมติฐานนี้ได้ก็คือ แนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติของ

Zimbarbo and Martach ที่กล่าวว่า องค์ประกอบของทัศนคติมี 3 ส่วนคือ 1. องค์ประกอบความรู้ ความนึกคิด (The Cognitive Component) 2. องค์ประกอบด้านความรู้สึก (The Affective Component) 3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (The Behavior Component) โดยเฉพาะองค์ประกอบความรู้ ความนึกคิด นั้นเป็นส่วนที่เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ทั้ง ๆ ไป ทั้งสิ่งชอบและไม่ชอบ หากบุคคลมีความรู้หรือความคิดว่าสิ่งใดดี ก็มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น หากมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดี ก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น นอกจากนี้ในการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้น บุคคลสามารถถูกทำให้เปลี่ยนแปลงได้หลายวิธี อาจจะใช้วิธีที่บุคคลได้รับข่าวสารต่าง ๆ ซึ่งข่าวสารเหล่านี้ อาจจะมาจกบุคคลอื่น หรือสื่อมวลชนต่าง ๆ ข่าวสารนี้จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในองค์ประกอบของทัศนคติในส่วนของความรู้หรือความคิด (Cognitive Component) ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความรู้เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ สำหรับงานวิจัยที่สามารถนำมาสนับสนุนผลการทดสอบสมมติฐานข้อที่ 3 นี้ ได้แก่

งานวิจัยของต้องฤดี นุณณกันต์ ที่ศึกษาถึงการเปิดรับข่าวสารการสื่อสารกับการพัฒนาความรู้ ทัศนคติและพฤติกรรมของประชาชนตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน : ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างความรู้กับทัศนคติของกลุ่มตัวอย่าง กล่าวได้ว่า ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องเกี่ยวกับประชาธิปไตย ก็มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชนด้วย

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อรัฐธรรมนูญ 2540 ด้วย ยิ่งมีความรู้มาก ก็จะมีทัศนคติในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น

สมมติฐานที่ 4 : ทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก และเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ สำหรับแนวคิดที่สามารถอธิบายถึงผลการทดสอบสมมติฐานนี้ได้ก็คือ แนวคิดของ แดเนียล แอทซ์

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ประชาชนที่มีความรู้เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อรัฐธรรมนูญ 2540 ด้วย ยิ่งมีความรู้มาก ก็จะมีทัศนคติในเชิงบวกมากยิ่งขึ้น

สมมติฐานที่ 4 : ทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

จากผลการวิจัยพบว่า ทัศนคติของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์เชิงบวก และเป็นความสัมพันธ์ในระดับต่ำ สำหรับแนวคิดที่สามารถอธิบายถึงผลการทดสอบสมมติฐานนี้ได้ก็คือ แนวคิดของ แคนเน็ล แคทซ์ และซอทแลนด์ (Kaniel and Stotland) ได้กล่าวถึงทัศนคติว่ามี 3 ส่วน โดยในส่วนที่ 3 เป็นส่วนประกอบทางด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) ซึ่งมีแนวโน้มไปในทางการกระทำหรือพฤติกรรมในลักษณะที่ว่าเมื่อมีสิ่งเร้าก็จะเกิดปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น เช่น เมื่อบุคคลมีความรู้สึกด้านบวก พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะเป็นไปในทางที่ดี เมื่อเทียบกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่าทัศนคติที่มีต่อรัฐธรรมนูญ 2540 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในระดับปานกลางเชิงบวก ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย ก่อนข้างจะปานกลาง เช่นเดียวกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับ พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ ได้ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาถึงสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลนั้น นักจิตวิทยาได้เห็นพ้องต้องกันว่า จิตลักษณะที่ทำนายพฤติกรรมได้แม่นยำที่สุดคือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมนั้น นอกจากนี้ การกระทำหรือพฤติกรรมใด ๆ ของบุคคลส่วนใหญ่ ตามปกติมักเกิดจากทัศนคติของบุคคลนั้น ทัศนคติจึงเป็นเสมือนทางเลือกของพฤติกรรม คือเป็นเครื่องควบคุมการกระทำของบุคคล พฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคลถูกควบคุมด้วยทัศนคติของเขา ถ้าเราต้องการพยากรณ์ และควบคุมพฤติกรรมของคน เราต้องศึกษาเรื่องทัศนคติให้กว้างขวางลึกซึ้ง

และซอทแลนด์ (Daniel Katz and Stotland) ได้กล่าวถึงทัศนคติว่ามี 3 ส่วน โดยในส่วนที่ 3 เป็นส่วนประกอบทางด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) ซึ่งมีแนวโน้มไปในทางการกระทำหรือพฤติกรรมในลักษณะที่ว่าเมื่อมีสิ่งเร้าก็จะเกิดปฏิกิริยาอย่างใดอย่างหนึ่งขึ้น เช่น เมื่อบุคคลมีความรู้สึกด้านบวก พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะเป็นไปได้ในทางที่ดี เมื่อเทียบกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ทัศนคติที่มีต่อรัฐธรรมนูญ 2540 ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในระดับปานกลางเชิงบวก ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย ต่อกว่าระดับปานกลาง เช่นเดียวกัน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

จากผลการศึกษาพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 มีความสัมพันธ์กับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร สอดคล้องกับ พรทิพย์ บุญนิพัทธ์ ได้ชี้ให้เห็นว่า การศึกษาถึงสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลนั้น นักจิตวิทยาได้เห็นพ้องต้องกันว่า จิตลักษณะที่ทำนายพฤติกรรมได้แม่นยำที่สุดคือทัศนคติของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมนั้น นอกจากนี้ การกระทำหรือพฤติกรรมใด ๆ ของบุคคลส่วนใหญ่ ตามปกติมักเกิดจากทัศนคติของบุคคลนั้น ทัศนคตินี้จึงเป็นเสมือนทางเลือกของพฤติกรรม ถือเป็นเครื่องควบคุมการกระทำของบุคคล พฤติกรรมส่วนใหญ่ของบุคคลถูกควบคุมด้วยทัศนคติของเขา ถ้าเราต้องการพยากรณ์ และควบคุมพฤติกรรมของคน เราต้องศึกษาเรื่องทัศนคติให้กว้างขวางลึกซึ้ง

สุรพงษ์ โสชนเสถียร ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของบุคคลว่าเป็นดังนี้ ชี้ว่าบุคคลนั้นคิดและรู้สึกอย่างไร กับคนรอบข้าง วัตถุหรือสิ่งแวดล้อม ตลอดจนสถานการณ์ต่าง ๆ โดยทัศนคตินั้นมีฐานมาจากความเชื่อที่ส่งผลถึงพฤติกรรมในอนาคตได้ ทัศนคติจึงเป็นความพร้อมที่จะตอบสนองสิ่งเร้า และเป็นมิติของการประเมินเพื่อแสดงว่าชอบหรือไม่ชอบต่อประเด็นหนึ่งว่า ซึ่งถือเป็นการสื่อสารภายในบุคคลที่เป็นผลกระทบมาจากการรับสาร อันจะมีผลต่อพฤติกรรมต่อไป

สำหรับการวิจัยที่สามารถนำมาสนับสนุนผลการทดลองสมมติฐานข้อที่ 4 นี้ได้แก่ งานวิจัยของต้องฤดี ปุณณกันต์ ที่ศึกษาถึงการเปิดรับข่าวสาร การสื่อสารกับการพัฒนาความรู้ ทัศนคติ และพฤติกรรมของประชาชนตามโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่ปวงชน: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอ นครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อโครงการขยายฐานประชาธิปไตยสู่

ปวงชน ก็มักจะมีแนวโน้มที่จะไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีทัศนคติไม่ดี งานวิจัยของฐิติวิทย์สรณะ ที่ศึกษาการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน กับความรู้ ทัศนคติ และการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย

คงจะเห็นได้ว่า การที่ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีทัศนคติที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 เป็นการชี้ให้เห็นว่าประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร อาจมีความพร้อมที่จะสนองตอบต่อการพัฒนาทัศนคติ และพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของไทยในอนาคตอันจะส่งผลให้พัฒนาทางการเมืองของไทย เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เหมาะสม และมีความเข้มแข็งและก้าวหน้าต่อไป

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากการที่ได้ทำการศึกษาวิจัยในเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้พบว่า ภาพรวมของพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และพฤติกรรมการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ส่วนใหญ่ยังมีความไม่เข้าใจเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ความรู้ที่มีอยู่ ก็อยู่ในเกณฑ์ปานกลาง มีทัศนคติในเชิงบวก แต่การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย ซึ่งเป็นผลที่สะท้อนให้เห็นถึงการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ของหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ในปัจจุบันนี้ประชาชนมีความตื่นตัว และสนใจทางด้านการเมืองเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้พบตัวแปรหลายตัวที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่แตกต่างกันของประชาชนกลุ่มตัวอย่างนี้

ซึ่งผลจากการวิจัยสามารถนำไปเป็นข้อมูล ประกอบการวางแผน กำหนดแนวทางในการวางแผนการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ควรพิจารณารูปแบบและวิธีการ ที่เหมาะสมตรงกับความต้องการของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เมื่อผู้วิจัยพิจารณาจากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้นำมาสรุปเป็นข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางที่จะพัฒนาด้านการเมืองต่อไป

1. ควรมีการส่งเสริมหรือปรับปรุงการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ผ่านสื่อที่มีการเปิดรับมากที่สุด จากผลการวิจัยคือ สื่อหนังสือพิมพ์ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 เช่น กระทรวงมหาดไทย กรมประชาสัมพันธ์ คณะกรรมการเลือกตั้ง องค์การกลาง สมาคมรัฐธรรมนูญ มูลนิธิผู้หญิง ฯลฯ ควรจัดให้มีการเผยแพร่ผ่านสื่อ ควรจัดให้มีการเผยแพร่ทางสื่อหนังสือพิมพ์มากขึ้น เช่น ในหน้าการเมืองให้เผยแพร่ในเรื่องรูปแบบใหม่ของการเลือกตั้ง อำนาจหน้าที่ของ ส.ส อำนาจหน้าที่ของ ส.ว ฯลฯ ส่วนในหน้าสังคมกับผู้หญิงให้เผยแพร่เรื่องสิทธิของบุคคล เด็ก สตรี คนชรา คนพิการ ฯลฯ และเรื่องสิทธิข้อมูลข่าวสาร นอกจากนี้ควรขอความร่วมมือจากสื่อหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับได้มีคอลัมภ์เฉพาะเรื่องการเผยแพร่รัฐธรรมนูญอย่างเดียว โดยให้ยามาตราแต่ละมาตราอธิบายพร้อมทั้งยกตัวอย่าง เหตุการณ์ปัจจุบัน หรือเหตุการณ์ตัวอย่างเพื่อให้เห็นภาพชัดเจนและเข้าใจง่าย ซึ่งจะเป็นผลดีต่อการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ นอกจากการเผยแพร่โดยใช้สื่อหนังสือพิมพ์แล้วควรปรับปรุงรูปแบบในการเผยแพร่ในสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ด้วย อาทิเช่น ตามรายการที่เกี่ยวกับผู้หญิง ขอให้ทางรายการนำเสนอประเด็นเกี่ยวกับสิทธิสตรี ตามมาตราในรัฐธรรมนูญใหม่ที่กำหนดเพื่อจะได้ถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจน ในรายการเล็กควรสอดแทรกเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสิทธิเด็กเพิ่มขึ้น หรือทำข่าวประชาสัมพันธ์ 30 นาที เพื่อเผยแพร่เกี่ยวกับเรื่องรัฐธรรมนูญใหม่อย่างเดียว โดยขอความสนับสนุนเวลาจากช่วงในการเผยแพร่เป็นช่วงก่อนข่าวประจำวัน หรือช่วงเบรกของข่าวเช่นเดียวกันในส่วนของสื่อวิทยุ ควรจะสอดแทรกเป็นข่าวประชาสัมพันธ์ 1-2 นาที ในช่วงเวลารายการข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียง หรือขอให้ เป็นเนื้อหาหรือประเด็นที่นักจัดรายการวิทยุช่วยประชาสัมพันธ์ทุกวัน ประเด็นตามแต่มาตราในรัฐธรรมนูญ 2540 ในช่วงก่อนและหลังการรายงานข่าวทางสถานีวิทยุกระจายเสียงทุกช่วงเวลาการนำเสนอข่าว โดยรูปแบบในการนำเสนอต้องทันสมัย ชวนฟัง อาทิเช่น เวลาที่สามีทูปติกรรยาต่อหน้าสาธารณะชน แล้วอ้างว่าเป็นเรื่องของสามีทูปติกรรยาคนอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องไม่ได้ จริงๆ แล้วในรัฐธรรมนูญใหม่ให้สิทธิแก่สตรีที่ร้องขอความช่วยเหลือจากการโดนทำร้ายร่างกายและผู้ช่วยเหลือถือว่าไม่มีความผิดเพราะถือว่าได้รับการร้องขอ

2. การเพิ่มความถี่ ปริมาณ และเวลาที่ใช้ในการเผยแพร่ และรายการหรือคอลัมน์ที่ประชาชนสนใจเปิดรับ เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เพราะถึงแม้ว่าเป็นการนำเสนอรูปแบบของรายการที่ดีมาก แต่หากการเผยแพร่ในช่วงเวลาที่ไม่เหมาะสม สอดคล้อง กับความต้องการของประชาชนก็อาจทำให้การเผยแพร่นั้นไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร ดังนั้นสำหรับสื่อวิทยุจากผลการวิจัยทำให้พอสรุปได้ว่าช่วงเวลาที่เหมาะสมในการเผยแพร่ คือ ช่วงก่อนหรือหลังข่าวจากสถานีวิทยุกระจายเสียง และควรจะเผยแพร่ในช่วงเวลาที่ประชาชนอยู่บนท้องถนน คือในช่วงเวลา 6.30-9.00 น. และ 16.00-18.00 น. ช่วงนี้ควรเพิ่มความถี่ในการเปิดข่าวประชาสัมพันธ์ จะเป็นช่วงเบรกของแต่ละรายการก็จะเป็นการดี

- สำหรับสื่อหนังสือพิมพ์ ควรเพิ่มในทุกด้านไม่ว่าประเภทของหนังสือควรจะทุกฉบับในสื่อรายปักษ์หรือรายสัปดาห์ ควรนำเสนอทุก ๆ ปักษ์รูปแบบนำเสนอควรเป็นคอลัมน์เฉพาะไม่ใช่เป็นคอลัมน์แทรกเล็ก ๆ ในเล่ม

- สำหรับสื่อโทรทัศน์ ควรเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ในช่วงก่อน-หลัง ข่าวสารทางสถานีโทรทัศน์ และก่อนรายการที่เกี่ยวกับทางด้านการเมืองของแต่ละช่วง

3. จากผลการวิจัยที่พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีระดับความรู้ในบางประเด็นที่ค่อนข้างต่ำ คือ ความรู้เกี่ยวกับการเลือกตั้ง รองลงมา คือ ความรู้เกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญและความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 ดังนั้น การเผยแพร่ข่าวสารของรัฐก็ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น และควรใช้สื่อบุคคลในการจัดการอบรม สัมมนา เพื่อให้ความรู้แก่กลุ่มผู้นำความคิด เพื่อจะได้ให้ความรู้ ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดี ที่จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วม ช่วยกันเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะกรณีประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เท่านั้น ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีปัจจัย และโอกาสที่เอื้ออำนวยต่อการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองอยู่มาก จึงสมควรจะได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบกับประชาชนในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกใช้สื่อในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการข่าวสารของผู้รับสาร

สำหรับในแง่ของผู้รับส่งสาร ก็คือศึกษากับสื่อมวลชนในแง่ของผู้ส่งสารว่ามีบทบาทในการพัฒนาการเมืองมากน้อยเพียงไร ตัวสื่อมวลชนเองนั้นมีความรู้ทัศนคติเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ 2540 และการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด เพราะในการศึกษาเรื่องนี้ ยังไม่สามารถสรุปได้ชัดเจนว่าการที่ประชาชนเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชนน้อย ทำให้มีความรู้ปานกลาง ทัศนคติทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง รวมทั้งมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย มาจากปัจจัยในส่วนของประชาชนซึ่งเป็นผู้รับสาร หรือมาจากปัจจัยของผู้ส่งสาร หากมีการศึกษาต่อในประเด็นนี้ เชื่อว่าจะทำให้เกิดความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น และจะเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ของรัฐในการวางกลยุทธ์การใช้สื่อ และกลยุทธ์ในการพัฒนาการเมืองต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย